ת"צ 34605-02-20 לוי ואח' נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ

לפני כבוד השופט מוטי פירר

תובעים מייצגים
1. עידו לוי
2. דוד הלל
ע"י עוה"ד גיל רון, רוני שדה ואהרון רבינוביץ

נגד

נתבעת
הפניקס חברה לביטוח בע"מ
ע"י עוה"ד אוריאל פרינץ, איתמר אמיתי וערן בצלאל

<u>פסק דין</u>

לפניי בקשה לאישור הסדר פשרה בתובענה ייצוגית, שהוגשה בהתאם לסעיף 19 לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו - 2006 ("**החוק**").

עניינה של התובענה בפוליסות ביטוח בריאות ששיווקה במשך שנים הנתבעת, הפניקס חברה לביטוח בע"מ, במסגרתן הציעה למבוטחיה הטבה לפיה, יוכלו לצרף ילדים רביעיים ואילך לתכנית הביטוח המשפחתית, ללא תוספת תשלום. הטבה זו כובדה במשך שנים, אולם החל מיום 31.1.16, הפסיקה הפניקס להעניק את ההטבה והחלה גובה תשלומי פרמיה עבור ביטוח בריאות לילדים רביעיים ואילך שצורפו לאחר מועד זה לתכנית המשפחתית.

ביום 4.1.23 ניתנה החלטת כב' השופטת מיכל נד"ב בהליך זה, במסגרתה נקבע כי ההטבה שהעניקה הפניקס למבוטחיה מהווה לכאורה התחייבות שאינה מוגבלת בזמן, ממנה לא הייתה רשאית הפניקס לחזור באופן חד צדדי. לפיכך, נקבע כי מתקיימים התנאים לניהול התובענה הייצוגית כנגד הפניקס.

עובדות התובענה וטענות הצדדים

1. הפניקס חברה לביטוח בע"מ ("**הפניקס**"), היא חברת ביטוח המעניקה מגוון רחב של שירותים ביטוחיים, ביניהם ביטוח רכב, רכוש, חיים וביטוחי בריאות.
2. משך מספר שנים, שיווקה הפניקס פוליסות ביטוח בריאות, במסגרתן הציעה למבוטחיה הטבה לפיה יוכלו לצרף ילדים רביעיים ואילך לפוליסות ללא תוספת תשלום, עד הגיעו של הילד לגיל 21, או עד הגיע אחיו הבכור לגיל 21, לפי המוקדם מבניהם. ההטבה ניתנה כל עוד המבוטח הראשי החזיק פוליסות ביטוח בריאות משולמות עבור שלושת ילדיו אצל הפניקס, ובתקופת ההטבה נולד לו ילד רביעי ואילך וצורף לתכנית.
3. ההטבה פורסמה במספר רב של מסמכים רשמיים של הפניקס, לרבות בדו"חות השנתיים ששלחה למבוטחיה, בחוברת מוצרי ביטוח הבריאות והסיעוד שהופצה לסוכני הביטוח במהלך שנת 2014 ועוד. ההטבה תוארה בפרסומים באופן פשוט ונהיר: "ילד רביעי ואילך – ללא תוספת תשלום

ת"צ 34605-02-20 לוי ואח' נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ

(עד גיל 21)", ובמקומות נוספים "ילד רביעי ואילך – חינם". לצורך מימוש ההטבה, נדרש המבוטח למלא את פרטי הילדים המבוטחים בטופס ההצטרפות ("טופס ההצעה לחבילות ביטוח בריאות לילדים קוד מבצע 5000"), וכן להשיב על "שאלון הצהרת הבריאות" בנוגע לכל ילד ("**ההטבה**").

4. הפניקס העניקה את ההטבה האמורה במסגרת פוליסות ביטוח שמכרה עד ליום 31.1.16, ומאותו מועד ואילך הפסיקה להעניק את ההטבה ("**מועד הפסקת ההטבה**"). על כן, כל ילד שצורף לתכנית לאחר המועד הנ"ל, לא קיבל עוד כיסוי ביטוחי ללא תוספת תשלום.

5. הרקע להפסקת ההטבה קשור בהחלטת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון על עריכת רפורמה בתחום הביטוח, שנכנסה לתוקפה בתחילת חודש פברואר 2016. עיקרי הרפורמה קיבלו ביטוי בחוזר ביטוח 2015-1-19 שפורסם ביום 24.9.15. הרפורמה נועדה, בין היתר, לאפשר השוואה פשוטה ושקופה בין הפוליסות השונות שמציעות חברות הביטוח. בד בבד עם תחילת הרפורמה הפסיקה הפניקס את ההטבה.

6. במהלך שנת 2011 רכש התובע 1, עידו לוי, כיסוי ביטוחי עבורו ועבור חמשת ילדיו, ולטענתו בדף פרטי הביטוח ציינה הפניקס: "מילד 4 ואילך חינם". כבר בעת ההצטרפות, ניתן לו כיסוי ביטוחי חינם לשניים מילדיו (הרביעי והחמישי). בין השנים 2013 - 2015 נולדו ללוי עוד שלושה ילדים (שישי, שביעי ושמיני) וגם ביחס לילדים אלה ניתן כיסוי ביטוחי חינם. בשנת 2017 ובשנת 2019 נולדו ללוי שני ילדים נוספים (תשיעי ועשירי), ביחס אליהם סירבה הפניקס להעניק כיסוי ביטוחי חינם לנוכח הפסקת ההטבה. לוי פנה להפניקס בעניין, ונענה כי ההטבה שהעניקה הפניקס ניתנה במסגרת מכירת פוליסות עד ליום 31.1.16, ולאחר מכן הופסקה.

7. כך גם אירע בעניינו של התובע 2, מר דוד הלל. במהלך שנת 2011 רכש הלל פוליסת בריאות עבורו, עבור רעייתו ועבור שלושת ילדיו שכבר נולדו במועד ההצטרפות. לטענתו, בפרטי הפוליסה, צוינה ההטבה: "מילד 4 ואילך חינם". בחודש פברואר 2016 נולדה להלל בת נוספת, וכשביקש לצרפה לפוליסה ללא תשלום בהתאם לתנאי ההטבה, נענה כי הדבר לא ניתן עוד להיעשות חינם. לפיכך, נאלץ לרכוש עבור בתו ביטוח בריאות בתשלום מלא.

8. במהלך שנת 2020 הגישו התובעים, בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד הפניקס ("**בקשת האישור**"), במסגרתה נטען, בתמצית, כי ההטבה שהעניקה הפניקס למבוטחיה בקשר עם פוליסות ביטוח הבריאות, מהווה התחייבות חוזית בינה ובין מבוטחיה והיא אינה רשאית לחזור בה מכך. בהתאם לכך נטען, כי הפניקס נהגה שלא כדין כאשר חדלה באופן חד צדדי ממתן ההטבה החל מיום 31.1.16 – מועד הפסקת ההטבה, אז החלה לגבות פרמיות בגין ילדים רביעיים ואילך שצורפו לתכנית ביטוח הבריאות המשפחתית.

9. הבקשה לאישור הוגשה בשם קבוצת מבוטחי הפניקס שהצטרפו לתוכנית ביטוח בריאות, אשר ביחס לאותה תכנית התחייבה הפניקס כי החל מהילד הרביעי ואילך יתקבל כיסוי ביטוחי ללא תוספת תשלום, ובסופו של דבר הותנה הכיסוי בתשלום.

10. התובעים עתרו להשבת הסכומים שגבתה הפניקס ממבוטחיה לטענתם שלא כדין, בגין הכיסוי הביטוחי ששולם עבור ילד רביעי ואילך אשר נולד למבוטח הראשי, בתוספת ריבית והצמדה כדין, וכן להורות להפניקס להעניק בעתיד כיסוי ביטוחי לילדם הרביעי ואילך של חברי הקבוצה ללא תוספת תשלום, או לזכות את חברי הקבוצה בדרך אחרת.

11. בתשובה לבקשת האישור טענה הפניקס, בין היתר, כי היא מקפידה לקיים את התחייבויותיה השיווקיות כל עוד הן בתוקף, ואולם היא הייתה רשאית להפסיק את ההטבה ביחס לילדים רביעיים ואילך של המבוטחים; ההטבה למתן כיסוי ביטוחי חינם לילד רביעי ואילך ניתנה כהטבה שיווקית ולא כתנאי חוזי מחייב בפוליסות הביטוח עצמן; צירוף ילד חדש לביטוח מהווה עסקת ביטוח חדשה ועצמאית; כאשר הטבה ניתנה, היא חלה רק על ילדים רביעיים ואילך שהצטרפו בפועל כשההטבה היתה בתוקף, ולא על ילדים נוספים של המבוטח שצורפו לתכנית לאחר שההטבה הסתיימה; בעקבות הרפורמה שנכנסה לתוקפה בתחום הביטוח בחודש פברואר 2016, החליטה הפניקס להפסיק להציע את ההטבה האמורה במסגרת הפוליסות החדשות שנערכו, וכן נדרשה לתמחר מחדש את הפרמיות שהיא גובה בגין הפוליסות אותן מכרה; אין מקום לדון בטענות במסגרת הליך של תובענה ייצוגית, זאת בשל השונות הגדולה בין חברי הקבוצה, לרבות קיומן של שאלות אינדיווידואליות רבות, כגון מידת מודעותו של כל מבוטח להטבה, הסתמכותו עליה, תנאי ההתקשרות הספציפיים וכיו"ב.

12. לאחר שהוגשו כתבי הטענות, החלו הצדדים בהליך גישור אשר לא נשא פרי. לצורך ההכרעה בבקשת האישור, הסכימו לוותר על חקירת המצהירים מטעמם ועל כן ההחלטה בבקשה ניתנה על בסיס כתבי הטענות וסיכומי הטענות שהוגשו מטעם הצדדים.

13. בהחלטה מיום 4.1.23 אשר אישרה את ניהול התובענה הייצוגית (כב' השופטת מיכל נד"ב, להלן – "**החלטת האישור**") נקבע, כי אמנם בפוליסה ובטופס ההצטרפות לא נמצא ביטוי כתוב להתחייבותה של הפניקס להעניק כיסוי ללא תשלום לילד הרביעי ואילך, אולם התנהגותה של הפניקס במשך תקופה ארוכה במהלכה העניקה את ההטבה, מתיישבת עם העובדה כי ההטבה ניתנה לכאורה כהטבה חוזית קבועה ולא כהטבה שיווקית מוגבלת בזמן. בנוסף, בפרסומי ההטבה לא צוין כי מדובר בהטבה שיווקית ואף לא צוין שמדובר בהטבה מוגבלת בזמן. לפיכך, נקבע כי ההטבה מהווה לכאורה התחייבות חוזית מחייבת שאינה מוגבלת בזמן.

14. על כן נקבע, כי התובענה מעוררת שאלות מהותיות אלו של עובדה ומשפט המשותפות לחברי הקבוצה: האם הפניקס מחויבת להמשיך לאפשר למבוטחים ראשיים, רכישה של פוליסות לילדים

שהם "ילד רביעי ואילך" ללא עלות, גם לאחר יום 31.1.16, או שמא רשאית היא להפסיק את ההטבה כפי שבפועל נהגה, גם כלפי אלו שהתקשרו עמה בהסכם הביטוח לפני מועד ההפסקה.

15. בהחלטה נקבע כי התקיימו יתר התנאים הקבועים בסעיפים 8(א)(2),(3) ו-(4) לחוק תובענות ייצוגיות, הדרושים לצורך אישור התובענה כייצוגית. הקבוצה בשמה תנוהל התובענה הוגדרה כך:

> כל מבוטחי המשיבה, שהצטרפו לתוכנית בריאות, אשר ביחס לאותה תכנית המשיבה התחייבה כי החל מהילד הרביעי ואילך, שיוולד להם, יתקבל כיסוי ביטוחי ללא תוספת תשלום, והמשיבה לא העניקה כיסוי זה או שהעניקה אותו כנגד תשלום.

16. עילות התובענה כללו הפרת חוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981; הפרת החובה לנהוג בתום לב ובדרך מקובלת לפי סעיף 39 בחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973, ועשיית עושר ולא במשפט, כמובנו בחוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979.

17. הסעדים שאושרו הם פיצוי לעבר בדמות השבת סכומים שנגבו שלא כדין מחברי הקבוצה עבור כיסוי ביטוחי לילד רביעי ואילך; חיוב הפניקס להעניק בעתיד לחברי הקבוצה כיסוי ביטוחי בחינם לילד רביעי ואילך שנולדו למבוטח הראשי, או זיכוי חברי הקבוצה בדרך אחרת.

18. במסגרת החלטת האישור אושרו התובעים ובאי כוחם כתובעים וכבאי כוח מייצגים. עוד נקבע כי מאחר שבקשת האישור אושרה, תישא הפניקס בתשלום שכר טרחתם של ב"כ התובעים בסכום של 35,000 ₪.

עיקרי הסדר הפשרה

19. ביום 26.5.25 הודיעו הצדדים כי הגיעו להסדר פשרה מוסכם וביקשו לאשרו. להלן יפורטו עיקרי הסדר הפשרה שגובש ("**הסדר הפשרה**").

20. חברי הקבוצה עליהם יחול הסדר הפשרה, הוגדרו בגוף ההסכם בדומה להגדרת הקבוצה בהחלטת האישור:

> כל מבוטחי הנתבעת שהצטרפו לתכנית ביטוח עד ליום 31.1.2016, שביחס אליה הנתבעת פרסמה כי החל מהילד הרביעי ואילך (להלן – "הילד הרביעי"), שיוולד להם, יתקבל כיסוי ביטוחי ללא תוספת תשלום, והנתבעת לא העניקה כיסוי זה או שהעניקה אותו כנגד תשלום.

21. בהסדר הפשרה חולקה הקבוצה המיוצגת לשלוש קבוצות משנה. צוין כי הצורך בחלוקתה של הקבוצה נוצר כתוצאה מהטענות והסעדים השונים העומדים לכל קבוצת משנה.

22. קבוצת המשנה הראשונה כוללת את אותם מבוטחים ששילמו בפועל דמי ביטוח עבור הילד הרביעי ואילך לאחר מועד הפסקת ההטבה. מדובר במי שעדיין מבוטחים בהפניקס ומשלמים עבור הכיסוי הביטוחי לילד הרביעי ואילך. קבוצה זו מוגדרת בהסדר כדלקמן: "חברי קבוצה שנולד להם ילד

רביעי ואילך לאחר חודש ינואר 2016 ועד למועד הקובע, והם שילמו עבורו דמי ביטוח" (**"קבוצת משנה א'"**). המועד הקובע הוגדר בסעיף ב' להסדר, כמועד בו יהפוך פסק דין זה לחלוט **("המועד הקובע")**.

23. קבוצת המשנה השנייה, כוללת מבוטחים אשר לאחר מועד הפסקת ההטבה לא צירפו את ילדם הרביעי ואילך לביטוח הבריאות המשפחתי, ועל כן הם לא נשאו בתשלומי פרמיות הביטוח. מדובר במבוטחים שעדיין מחזיקים בביטוח בריאות בהפניקס עבורם ועבור שלושת ילדיהם, אולם ילדם הרביעי ואילך אינו נמנה על התכנית. בהתאם, הוגדרה קבוצת משנה זו כדלקמן: "חברי קבוצה אשר לאחר חודש ינואר 2016 ועד למועד הקובע נולד להם ילד רביעי (ואילך), והם לא צירפו אותו לביטוח. קבוצה זו כוללת גם מקרה שהילדים שקדמו לילד הרביעי, או חלקם, נולדו וצורפו לביטוח לאחר חודש ינואר 2016" (**"קבוצת משנה ב'"**).

24. קבוצת המשנה השלישית, כוללת מבוטחים אשר היו זכאים להטבה ובמועד הקובע (המועד בו יהפוך פסק הדין לחלוט) טרם נולד ילדם הרביעי ואילך. בהתאם הוגדרה קבוצת המשנה כדלקמן: "חברי קבוצה שלאחר המועד הקובע ייולדו להם ילד רביעי ואילך. יוער, כי ייתכן שבקבוצה זו חברים חברי קבוצה שכלולים בקבוצת משנה א' ו/או קבוצת משנה ב', אך יודגש, כי הילדים שבגינם הזכאות של חברי קבוצה זו (היינו הילד הרביעי ואילך שייוולד לאחר המועד הקובע) אינם נמנים על הילדים שבגינם הזכאות של חברי קבוצות המשנה האחרות" (**"קבוצת משנה ג'"**).

קבוצת משנה א'

25. הפיצוי לקבוצת משנה א' נחלק לפיצוי בגין העבר ולפיצוי בגין העתיד. כאמור, מדובר בחברי קבוצה ששילמו בפועל דמי ביטוח עבור הילד הרביעי ואילך, לאחר המועד בו הופסקה ההטבה והם מוסיפים לשלמם עד היום.

א. **ביחס לפיצוי בגין העבר:** הפניקס תחשב את הפרמיה שבה נשא כל חבר קבוצה ביחס לילד רביעי ואילך זאת החל מחודש פברואר 2016 (**"הפרמיה הנהוגה לכל מבוטח"**), ותשיב לחברי הקבוצה 80% מהפרמיה ששולמה, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד החיוב עד למועד התשלום. הזנת ההחזר במערכותיה של הפניקס תעשה בתוך 90 ימים (לכל המאוחר) לאחר המועד הקובע (**"מועד הזנת ההנחה"**).

ב. לחברי קבוצה זו שעדיין מבוטחים אצל הפניקס יבוצע ההחזר בתוך 90 ימים לאחר מועד הזנת ההנחה כאמור (דהיינו 180 ימים לאחר המועד הקובע). ההחזר יבוצע באמצעות העברה בנקאית, וככל שלא יעלה בידי הפניקס לבצע את ההחזר בדרך זו, יבוצע ההחזר באחת משלוש האפשרויות הבאות: זיכוי לאמצעי התשלום באמצעותו הם משלמים להפניקס את הפרמיה החודשית, משלוח המחאה לכתובת האחרונה הידועה להפניקס, או באמצעות קיזוז מול

הפרמיה השוטפת המשולמת מדי חודש (במקרים בהם מדובר בסכומים קטנים שלא עולים על החיוב החודשי).

ג. לחברי קבוצה זו שכבר אינם מבוטחים אצל הפניקס, וסכום ההחזר עולה על 30 ₪, תישלח בתוך 90 ימים לאחר מועד הזנת ההנחה (180 ימים לאחר המועד הקובע), המחאה שתוקפה ל-3 חודשים, לכתובת המעודכנת אצל הפניקס. חברי הקבוצה שסכום ההחזר שלהם פחות מ-30 ₪ (והם אינם מבוטחי הפניקס), יהיו רשאים לפנות לב"כ התובעים לצורך קבלת ההחזר, וב"כ התובעים יעבירו את פרטיהם להפניקס לצורך ביצוע ההחזר.

ד. ככל שיימצאו חברי קבוצה שאינם מבוטחים כיום בהפניקס, והם זכאים להחזר בסכום הגבוה מ-200 ₪, אולם ההמחאה שנשלחה אליהם לא נפדתה על ידם, פרטי ההתקשרות וסכום ההמחאה לה הם זכאים יועברו לב"כ התובעים, אשר יהיו רשאים לפעול ולאתר את פרטי הקשר העדכניים של חברי הקבוצה האמורים (לרבות באמצעות פנייה למאתר מקצועי, תמורת תשלום שיופחת מסכום ההשבה). בהסדר צוינו התחייבויות ב"כ התובעים והמאתר המקצועי (ככל שימונה) לשמירה על פרטיות חברי הקבוצה. במקרים בהם אותרו חברי קבוצה כאמור, ההשבה תבוצע בתיאום בין ב"כ התובעים להפניקס.

ה. כל סכום שלא ישולם לחברי קבוצה משנה א' בגין העבר (לדוגמה המחאה שלא נפדתה וחבר הקבוצה שלא אותר בדרך אחרת, חבר קבוצה שסכום ההשבה שלו נמוך מ-30 ₪ והוא לא פנה לב"כ התובעים או מכל סיבה אחרת) – יועבר לקרן לניהול וחלוקת כספים שנפסקו כסעד, אשר הוקמה מכוח סעיף 27א לחוק תובענות ייצוגיות ("**הקרן לניהול וחלוקת כספים**").

ו. **ביחס לפיצוי בגין העתיד**: החל ממועד הזנת ההנחה כאמור לעיל, הפניקס תעניק הנחה בגובה של 80% לחברי קבוצת משנה א' בגין הפרמיה החודשית אותה משלמים עבור הילד הרביעי ואילך. ההנחה תינתן לתקופה שנותרה עד הגיעו של הילד הרביעי ואילך לגיל 21, או עד לתום תקופה ממוצעת שתחושב ותיקבע על ידי המומחה כפי שיפורט להלן, המוקדם מבניהם.

ז. לצורך חישוב משך התקופה הממוצעת בה תינתן ההנחה העתידית לחברי קבוצה משנה זו, הסכימו הצדדים כי ימונה מומחה – האקטואר מר בועז ים ("**המומחה**"). הצדדים נימקו את ההצדקה לקביעת תקופה ממוצעת ואת הצורך במינוי מומחה לצורך כך, בין היתר, בשל העובדה שהפוליסות בגינן משולמות הפרמיה עבור הילד הרביעי ואילך, הן פוליסות עצמאיות שאינן מקושרות לפוליסות אחרות של משפחת המבוטח. יש אפוא צורך לחשב את משך התקופה הממוצעת במהלכה תינתן ההטבה לחבר הקבוצה, זאת בהתחשב בגילו של הילד הרביעי וכן בהתחשב בגילו של אחיו הבכור (שכן ככל שלאחיו הבוגר ימלאו 21 שנים, הילד הרביעי כבר לא יהיה זכאי להטבה, וכך הלאה ביחס לילד החמישי בהתחשב בגילו של האח השני במשפחה). בהתבסס על השנים בהם העניקה הפניקס את ההטבה למבוטחיה, יחשב המומחה את ממוצע גילאי הילדים הרביעיים ואילך שלגביהם הופסקה ההטבה, זאת בהתחשב

במועד בו הגיע האח הבכור לגיל 21. בהתאם לכך יקבע המומחה את התקופה שבה תינתן ההטבה העתידית לחברי קבוצה משנה זו ("**התקופה שתיקבע על ידי המומחה**"), ואף לחברי קבוצת משנה ב' כפי שיפורט.

קבוצת משנה ב'

26. יוזכר כי מדובר בחברי קבוצה אשר לא צירפו את ילדם הרביעי ואילך לביטוח בריאות אצל הפניקס, זאת לאחר המועד בו הופסקה ההטבה. במועד הקובע (בו יהפוך פסק הדין לחלוט), המבוטח הראשי ושלושת ילדיו עדיין מבוטחים בפוליסת בריאות אצל הפניקס, אולם ילדם הרביעי ואילך לא מבוטח בהפניקס.

א. בכפוף להליך חיתום מלא (כפי שנעשה בתקופה בה ניתנה ההטבה), חברי קבוצת משנה זו יהיו זכאים לרכוש עבור הילד הרביעי ואילך פוליסת ביטוח בריאות שתהיה מותרת לשיווק (על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון) במועד בקשת ההצטרפות, בהנחה בשיעור של 80% ממחיר הפוליסה (דהיינו, חברי קבוצת משנה זו ישלמו 20% ממחיר הפוליסה שירכשו). ההנחה תינתן למשך 'התקופה שתיקבע על ידי המומחה' (בהתאם לממוצע הגיל שיקבע), או עד הגיעו של הילד הרביעי ואילך לגיל 21, המוקדם מבניהם.

ב. לשם הבאת דבר הזכאות לידיעת חברי קבוצה משנה זו, תשלח הפניקס לכל חברי הקבוצה שהפוליסה שלהם בתוקף, בתוך 90 יום מהמועד הקובע, הודעה בנוסח כפי שצורפה כנספח 4 לבקשה לאישור הסדר הפשרה ("**ההודעה**"). במסגרת ההודעה, תובא לידיעת חבר הקבוצה דבר זכאותו לרכוש פוליסת ביטוח בריאות של הפניקס לילד רביעי ואילך בהנחה של 80%. עוד יצוין בהודעה כי ההצעה תעמוד בתוקף למשך 6 חודשים ממשלוח ההודעה, ותהיה כפופה להליך חיתום מלא ועמידה בתנאי הזכאות הקבועים בהסדר הפשרה. תקופת הביטוח תחל עם קיבול ההצעה על ידי הפניקס (כאמור, לאחר השלמת הליך החיתום). ההודעה תכלול קישור לאתר שבו יופיע מידע מלא אודות הסדר הפשרה. ההודעה האמורה, תישלח בדואר אלקטרוני, וכן באמצעות מסרון לטלפון הנייד של חבר הקבוצה או לכתובת מגוריו. הודעה על דבר הזכאות תימסר גם לסוכני הביטוח וכן תוצג במודעות בעיתונות אודות אישור הסדר הפשרה.

ג. ככל שחבר קבוצת משנה ב' יפנה להפניקס ויבקש לרכוש ביטוח לילד רביעי ואילך, אולם בקשתו תידחה על ידי הפניקס מטעמי חיתום, יחול מעשה בית דין בענייננו של המבוטח במישור ההליך הייצוגי (יהיה מנוע מלהגיש תובענה ייצוגית הנוגעת לעילות שהועלו במסגרת תובענה זו), אך לא יהיה בכך כדי להוות מעשה בית דין לצורך הגשת תביעתו האישית, ככל שאירע לו אירוע ביטוחי, שכן הדבר ממילא לא נכלל בעילות בגינן הוגשה תובענה זו.

קבוצת משנה ג'

27. כאמור, חברי קבוצת משנה זו הם מבוטחי הפניקס שלאחר המועד הקובע יוולד להם ילד רביעי ואילך. מדובר בקבוצה עתידית שטרם קרמה עור וגידים במועד מתן פסק הדין, אולם זו נועדה ליתן מענה לסעד העתידי שהתבקש במסגרת בקשת האישור. במסגרת הבקשה לאישור הסדר הפשרה, הבהירו הצדדים את המורכבות והקושי הכרוכים בכך שמדובר בקבוצה עתידית, במועדים בלתי ידועים וממילא בהטבה שלא ניתן להזינה כיום. יישום הוראות ההסדר והזנת הטבה לחברי קבוצה זו, תחייב את הפניקס לבצע בעתיד התערבות ידנית שתימשך שנים ארוכות ותגרום לסרבול רב.

א. בהתאם הציעו הצדדים כי המומחה יבנה מודל אקטוארי שיחזה את מספר הילדים הרביעיים ואילך שיוולדו לחברי קבוצת משנה זו בעתיד, זאת על בסיס מסד הנתונים של לקוחות שרכשו מוצרי בריאות אצל הפניקס, לרבות שיעור הביטולים הצפוי על פי ניסיון העבר. המודל יביא בחשבון גם מידע אודות גיל הילודה הממוצע, ומספר הילדים הממוצע אצל חברי הקבוצה ("**ילדי קבוצת משנה ג'**"). מספר הילדים שיתקבל, יוכפל במספר החודשים הממוצע עד הגיעם של ילדי קבוצת משנה ג' לגיל 21, או עד שהבוגר מבין שלושת האחים המשלמים יגיע לגיל 21, המוקדם מבניהם ("**מספר החודשים הממוצע לפיצוי**").

ב. סכום הפיצוי הכולל עבור קבוצת משנה ג' ייקבע בהתאם לתחשיב הבא: מספר ילדי קבוצת משנה ג' X מספר החודשים הממוצע לפיצוי X הפרמיה החודשית הממוצעת לכל המבוטחים (שתיקבע על פי חישוב סך כל הפרמיות הנהוגות לכל המבוטחים בחלוקה לכמות החודשים של כלל המבוטחים), לפי שיעור היוון של 3% לשנה, כפול 50% ("**סכום הפיצוי הכולל לקבוצת משנה ג'**").

ג. סכום הפיצוי הכולל לקבוצת משנה ג' יחולק בין כל חברי קבוצת משנה א' (שהם לקוחות קיימים ומבוטחים אצל הפניקס), והתשלום יבוצע בדרך המפורטת ביחס לתשלום הסכומים לחברי קבוצת משנה א', כאמור בסעיף 25ב' לעיל.

28. עניינים נוספים: הצדדים הסכימו כי עם אישור הסדר הפשרה על ידי בית המשפט - התובעים, ב"כ התובעים, חברי הקבוצה, מוותרים כלפי הפניקס או מי מטעמה באופן סופי, בלתי חוזר ומוחלט, על כל טענה או דרישה הנוגעת לעילות הכלולות בהחלטת האישור, כתוצאה מהמעשים או המחדלים שיוחסו להפניקס במסגרת התובענה. בהתאם, אישור הסדר פשרה זה על ידי בית המשפט יהווה מעשה בית דין כלפי התובעים וחברי הקבוצה ביחס לטענותיהם הנוגעות לעילות נושא התובענה.

29. בנוסף הוסכם כי הסדר הפשרה כפוף לכל שינוי שיחול בהוראות הדין והנחיות המאסדר שיינתנו בתחום, וככל שייקבעו הוראות דין או הנחיות המאסדר אשר יהיו שונות מהוראות הסדר זה, תגברנה הוראות הדין או הנחיות המאסדר.

30. רואה החשבון אהוד רצאבי, יפקח על ביצוע הסדר הפשרה, בכל העניינים שאינם בתחום סמכותו של המומחה ("**הממונה**"). הממונה יגיש לתיק בית המשפט דיווחים תקופתיים בנוגע להתקדמות ביצוע ההסדר, וכן יודיע על השלמת ביצוע ההסדר ושווי הפיצוי הסופי שיינתן לכלל הקבוצה ("**שווי הפיצוי הסופי**"). שווי הפיצוי הסופי יכלול את כל הסכומים שישולמו לקבוצה לרבות הנחות עתידיות שיינתנו על פי ההסדר, וכן הסכומים שיועברו לקרן לניהול ולחלוקת כספים (ככל שיועברו), בשווין כפי שייקבע על ידו.

31. ההמלצה המוסכמת בדבר גמול ושכר טרחה: הצדדים המליצו כי הגמול הכולל לתובעים המייצגים (יחד) יעמוד על 4% בתוספת מע"מ, ושכר הטרחה לב"כ המייצגים יעמוד על 16% בתוספת מע"מ משווי הפיצוי הסופי. בתוך 45 יום מהמועד הקובע, ישולם גמול ושכ"ט חלקי בסכום כולל של 400,000 ₪ בתוספת מע"מ (80,000 ₪ לתובעים ו-320,000 ₪ לבאי כוחם). בתוך 45 יום לאחר שהממונה יגיש כל אחד מדיווחיו, תשולם יתרת הגמול ושכר הטרחה בהתאם לנתונים אודות שווי ההטבה הכולל המעודכן לאותו דיווח.

32. הצדדים ביקשו לפטור את הפניקס מתשלום חלקה השני של אגרת המשפט, זאת נוכח טעמים מיוחדים ומוצדקים, לרבות העובדה שהצדדים הסכימו לוותר על חקירת המצהירים מטעמם בטרם ניתנה החלטת האישור, והעובדה כי התקיימו רק שני קדמי משפט ובכך נחסך זמן שיפוטי רב.

33. הצדדים הוסיפו וטענו בהתייחס להוראות סעיף 19(ב)(1) לחוק, כי הם סבורים שבנסיבות העניין אין צורך במינוי בודק אשר יבחן את הסדר הפשרה, זאת בין היתר, בשל העובדה כי הצדדים הסכימו למנות שני גורמים מקצועיים (המומחה והממונה) אשר יהיו מעורבים ביישום ההסדר, והתחשיבים המקצועיים שייערכו בגדרו ייערכו ויפוקחו על ידי אנשי מקצוע בלתי תלויים.

34. לאחר עיון בהסדר ומשלא נמצא טעם לדחותו על הסף, ובהתאם להוראות סעיף 18(ג) לחוק התובענות הייצוגיות, הוריתי לצדדים לפרסם את ההסדר לכלל הציבור בשני עיתונים יומיים ובאתר האינטרנט של הפניקס, וכן לשלחו ליועצת המשפטית לממשלה ולרשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, על מנת שאלו יוכלו להביע עמדתם בנוגע להסדר ובמידת הצורך להגיש את התנגדותם, וכן ככל שחבר קבוצה יהא מעוניין בכך, יוכל לבקש לצאת מהקבוצה עליה חל ההסדר.

35. בחלוף המועדים שנקבעו לקבלת התייחסותם של הגורמים האמורים, הוגשה עמדת הגורמים המקצועיים ברשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון ובמשרד המשפטיים ("**הגורמים המקצועיים**"). במסגרת עמדתם, צוינו מספר הערות בנוגע לתוכנו ודרכי יישומו של ההסדר, אולם לא הועלתה התנגדות לאישורו, והם הותירו לשיקול דעת בית המשפט להכריע האם ההסדר ראוי, הוגן וסביר

בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה. עוד ציינו הגורמים המקצועיים כי לא קיים טעם מיוחד המצדיק לפטור את הפניקס מתשלום חלקה השני של האגרה. מלבד האמור, לא הוגשה כל התנגדות וכן לא הוגשה כל בקשה מטעם חבר קבוצה לצאת מהקבוצה שעליה יחול ההסדר.

עמדת הגורמים המקצועיים

36. הוראות ההסדר הנוגעות לקבוצות משנה א' ו-ב': לטענת הגורמים, קיים קושי משפטי לבטל או לשנות הטבה שהתחייבה הפניקס להעניק למבוטחיה במסגרת חוזה קיים. בהחלטת האישור נקבע כי התחייבותה של הפניקס למתן ההטבה באה לידי ביטוי בפרסומים לפיהם ניתן היה לצרף ילד רביעי ואילך לפוליסות הביטוח בחינם, וזאת ללא התניה או הגבלה של זמן. כל הסכמה בהסדר שנוגדת להטבה כפי שהתחייבה הפניקס בעבר או פחותה ממנה, תיצור מעשה בית דין כלפי חברי הקבוצה ועלולה לפגוע בזכויותיהם.

37. הפיצוי לחברי קבוצת משנה א' בגין העבר יועבר רק בחלוף 180 ימים מהמועד הקובע, מדובר בפרק זמן ארוך מדיי ליישום ההסדר. בנוסף, על מנת למקסם את גובה הפיצוי ומימושו על ידי חברי הקבוצה שעדיין מבוטחים אצל הפניקס, יש להעדיף שהפיצוי יינתן לאותם חברים באמצעות העברה בנקאית ולכל הפחות באמצעות זיכוי לאמצעי התשלום או קיזוז מול הפרמיה החודשית, אך לא באמצעות משלוח המחאות.

38. אשר לפיצוי בגין העבר לחברי קבוצה משנה א', אשר כבר אינם מבוטחי הפניקס: הפיצוי לאותם חברים יישלח בדרך של המחאה בנקאית לכתובת מגוריהם כפי שזו מעודכנת במערכותיה של הפניקס. לדעת הגורמים, יש להוסיף כי ככל שיתברר כי כתובת המגורים אינה מעודכנת, יש לפנות לאיתור הכתובת המעודכנת במרשם האוכלוסין לאיתור מענם, כקבוע בתקנה 13(ב) לתקנות תובענות ייצוגיות, תש"ע - 2010. נוסף על כך, קובע ההסדר, כי חברי קבוצת משנה זו, אשר אינם מבוטחים אצל הפניקס, והם זכאים לפיצוי בסכום הנמוך מ-30 ₪ יידרשו לפנות לב"כ התובעים לצורך קבלת הפיצוי. מהוראות ההסדר, לא ברור כיצד ייוודע לאותם חברי קבוצה דבר זכאותם לפיצוי, על מנת שיוכלו לממשו. בנוסף, על פי ההסדר ככל שיהיו חברי קבוצה שלא יפדו את ההמחאה שתישלח אליהם וסכומה יעלה על 200 ₪, פרטיהם יועברו לב"כ התובעים ואלו יוכלו לפנות למאתר מקצועי, אשר שכרו יופחת מתשלום הפיצוי. לעמדת הגורמים יש להגביל את סכום התשלום המקסימלי שיש לשלם עבור עבודת האיתור כך שיישמר יחס סביר בין סכום הפיצוי לעלויות האיתור.

39. בהסדר לא פורטו אמות המידה, השיקולים או המנגנון על פיהם יקבע המומחה האקטוארי את התקופה שתיקבע על ידו, לצורך חישוב הפיצוי העתידי לקבוצות משנה א' ו-ב'.

40. ייתכן כי חלק מהמבוטחים עזבו את הפניקס לאחר ביטול ההטבה ואילו ההטבה הייתה ממשיכה, הם לא היו בוחרים לעזוב (עשויים להיות מבוטחים כאלו בקבוצת משנה א' ו-ב'). יש לשקול לכלול רכיב פיצוי מסוים גם ביחס לקבוצה זו.

41. הוראות ההסדר הנוגעות לקבוצת משנה ג': יש להתייחס לכך שהפיצוי לו יהיו זכאים חברי קבוצה זו לא יועבר אליהם, בהיותם בלתי ידועים כיום, אלא יינתן לחברי קבוצה משנה א', ועדיין הדבר יהווה מעשה בית דין עבור חברי קבוצה משנה ג'.

42. גמול ושכר טרחה: הצדדים המליצו על פסיקת גמול ושכר טרחה בשיעור של 20% משווי הפיצוי הסופי. מדובר בשיעור אחוזים העשוי לחרוג מהמדרג ואמות המידה שנקבעו בפסיקה בעניין פסיקת גמול ושכר טרחה. בנסיבות בהן סכום הפיצוי הסופי לקבוצה עדיין אינו ידוע, קיים קושי להעריך האם שיעור הגמול ושכר הטרחה המומלצים הינם סבירים בנסיבות העניין.

43. יש לנכות את שכר הטרחה בסך 35,000 שנפסק לטובת ב"כ התובעים במסגרת החלטת האישור, מתשלום שכר הטרחה הסופי שישולם.

44. אין להיעתר לבקשת הפניקס למתן פטור מתשלום חלקה השני של אגרת המשפט, שכן לא הוצגו טעמים מיוחדים המצדיקים זאת. עצם העובדה שהצדדים הגיעו להסדר פשרה, אינו מהווה כשלעצמו 'טעם מיוחד' המצדיק מתן פטור מתשלום האגרה.

45. התובעים והפניקס הגישו את תגובותיהם לעמדת הגורמים המקצועיים בנושאים המפורטים לעיל. ביום 2.7.26 התקיים דיון שהתמקד בנושאים שהועלו בעמדת הגורמים המקצועיים וכן בעוד מספר עניינים בהסדר שדרשו חידוד וליבון ("**הדיון**").

סיכום הדברים עד כה

46. עניינה של התובענה בהטבה שהוענקה למבוטחי הפניקס משך שנים, במסגרתה התאפשר למבוטחים לצרף את ילדם הרביעי ואילך לפוליסה ללא תוספת תשלום. החל מחודש פברואר 2016 הפסיקה הפניקס להעניק את ההטבה למבוטחיה. בהחלטת האישור, נקבע כי ההטבה שהעניקה הפניקס משך שנים מהווה לכאורה התחייבות חוזית שאינה מוגבלת בזמן, ולכן אושר לנהל את התובענה כתובענה ייצוגית.

47. הצדדים הגיעו להסדר פשרה וכעת מבקשים לאשרו. לפי עיקרי ההסדר, הקבוצה בשמה מנוהלת התובענה תחולק לשלוש תתי קבוצות וביחס לכל אחת מהן הוסדר הפיצוי שיוענק לה.

48. נמחיש את הפיצוי שיוענק על פי הסדר הפשרה לכלל קבוצות המשנה באמצעות דוגמה: נניח כי זוג הורים הצטרפו לביטוח הבריאות של הפניקס בשנת 2012. במסגרת הצטרפותם, הבטיחה הפניקס להעניק להם את ההטבה בגין ילד רביעי ואילך אשר ייוולדו להם בעתיד. בין השנים 2012 – 2015, נולדו לזוג ההורים שלושה ילדים: אברהם, יצחק ויעקב. ההורים החזיקו בביטוח בריאות בהפניקס עבור כל אחד משלושת הילדים, ושילמו בגין כך פרמיה חודשית קבועה. בין השנים 2017 – 2020 נולדו להורים עוד שתי בנות, הרביעית – שרה, והחמישית – רבקה. בתקופה זו הטבה כבר בוטלה על ידי הפניקס. בשנת 2018 רכשו זוג ההורים ביטוח בריאות בהפניקס עבור ילדתם הרביעית שרה, והם משלמים בגין כך תשלום חודשי. אולם כאשר נולדה בתם החמישית רבקה

החליטו ההורים שלא לצרפה לתכנית הביטוח המשפחתית. במהלך שנת 2027, עתידה להצטרף למשפחה בת נוספת (הבת השישית).

49. ההורים שבדוגמה לעיל נכללים בכלל שלושת קבוצות המשנה המוגדרות בהסדר, ויהיו זכאים לפיצוי כדלקמן:

קבוצה א' – פיצוי בשיעור של 80% מתשלום הפוליסה ששילמו עבור בתם הרביעית שרה, זאת ממועד ההצטרפות ועד היום; בנוסף, יהיו זכאים להנחה עתידית בשיעור של 80% מהפוליסה אותה ימשיכו לשלם עבורה. תקופת ההנחה תיקבע על פי חישוב המומחה;

קבוצה ב' – ההורים יהיו זכאים לרכוש פוליסת ביטוח בהפניקס עבור בתם החמישית רבקה, בהנחה של 80% מעלות הפוליסה. גם כאן משך תקופת ההנחה תיקבע על פי חישוב המומחה;

קבוצה ג' – ההורים יהיו זכאים לפיצוי המגלם 50% מעלות הפוליסה בגין ילדתם השישית שעתידה להיוולד במהלך שנת 2027, זאת בהתאם לסכום שיקבע המומחה ולמספר חברי הקבוצה ביניהם יחולק סכום פיצוי זה. הפיצוי לא ישולם לידי חברי קבוצה ג', שאינם ידועים כיום, אלא לחברי קבוצה א'. בדוגמה זו, מדובר באותם זוג הורים, שכן הם משתייכים לכל שלוש הקבוצות.

50. אבחן להלן האם הסדר הפשרה שהציעו הצדדים ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה, והאם סיום ההליך בהסדר פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין. בתוך כך, אתחשב בעמדת הגורמים המקצועיים וההערות שהועלו במסגרתה.

שאלת הצורך במינוי בודק

51. טרם אישור הסדר הפשרה, יש לבחון האם בנסיבות העניין נדרש למנות בודק, כאמור בסעיף 19(ב)(1) לחוק:

> בית המשפט לא יאשר הסדר פשרה אלא לאחר שקיבל חוות דעת מאדם שמינה לשם כך, שהוא בעל מומחיות בתחום שבו עוסקת הבקשה לאישור או התובענה הייצוגית (בסעיף זה – בודק), אלא אם כן סבר בית המשפט שחוות הדעת אינה נדרשת, מטעמים מיוחדים שיירשמו; שכרו והוצאותיו של בודק, וכן אופן תשלומם, ייקבעו בידי השר;

52. מינוי הבודק נועד לסייע לבית המשפט לבחון את הסדר הפשרה אליו הגיעו הצדדים במסגרת ההליך המשפטי, לוודא שההסדר סביר והוגן בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה והוא נועד להגן על טובתם, וכי סיום ההליך בדרך של הסדר פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת.

53. בפסיקה נקבע, כי לבית המשפט שיקול דעת רחב בבואו להחליט אם למנות בודק, זאת בהתחשב בשיקולים שונים, לרבות שיקולי יעילות (העלויות הכרוכות במינוי בודק והסרבול שמינוי זה עלול ליצור), שיקולים מהותיים הנוגעים לתוכנו של ההסדר (לדוגמה כאשר מדובר בהסדר פשרה לפיו תינתן השבה מלאה לחברי הקבוצה), וכן שיקולים דיוניים הנוגעים לנסיבות שהובילו לגיבוש

הסדר הפשרה והגורמים שהיו מעורבים בגיבוש הסדר הפשרה (ע"א 1582/20 עו"ד יוגב חלפון נ' שמן משאבי נפט וגז בע"מ (2021)).

54. בעניינו, לאחר ששקלתי בדבר, לא מצאתי להורות על מינוי בודק. לצורך ביצוע ההסדר המוצע, ימונו שני גורמים מקצועיים, מומחה שהינו אקטואר וממונה שהינו רואה חשבון הבקיאים בתחומם. המומחה יקבע את משך התקופה בה תינתן ההטבה העתידית לחברי קבוצות משנה א' ו-ב', וכן יקבע את שיעור הפיצוי לחברי קבוצת משנה ג' – שני עניינים המהווים תוצאה של חישוב אקטוארי. הממונה יפקח על ביצוע הוראות ההסדר, יגיש דו"חות תקופתיים אודות התקדמות ביצועו וכן יחשב את שווי סכום הפיצוי הסופי שיינתן על ידי הפניקס. בנסיבות אלו מצאתי כי מתקיימים טעמים מיוחדים המצדיקים שלא להורות על מינויו של בעל תפקיד שלישי – בודק – נוסף על שני הגורמים המקצועיים האמורים. בתוך כך הבאתי בחשבון, כי מינויו של בודק עשוי להטיל עלויות נוספות על הצדדים, ואף עלול לעכב ולסרבל את ביצוע הסדר הפשרה ובכך ייצא שכר הדבר בהפסדו.

אישור הסדר הפשרה

55. סעיף 18(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי הסדר פשרה בתובענה ייצוגית ייעשה רק באישור בית המשפט, כדלקמן:

> לא ייעשה הסכם ליישוב הסכסוך שבעניינו הוגשה בקשה לאישור או שבעניינו אושרה תובענה ייצוגית (בחוק זה – הסדר פשרה), אלא באישור בית המשפט.

56. הדרישה לאישורו של הסדר פשרה במסגרת תובענה ייצוגית, באמצעות המנגנון הייחודי שנקבע לכך בחוק, נובעת מן החשש מפני "בעיית הנציג" המאפיינת לא אחת הליכים ייצוגיים. כך, מטבע הדברים, התובע המייצג עשוי להיות מעוניין בהגדלת הגמול שייפסק לזכותו, בא כוחו בהגדלת שכר טרחתו, ואילו המשיבה תבקש לצמצם ככל הניתן את היקף התחייבויותיה כלפי הקבוצה במסגרת ההסדר (אלון קלמנט "פשרה והסתלקות בתובענה ייצוגית", משפטים מא עמ' 5, 10-12 (2011); ברע"מ 4303/12 תמר אינסלר נ' המועצה האיזורית עמק חפר, פסקה 10 (2012)).

57. לנוכח החשש האמור, עיגן המחוקק בסעיף 19 לחוק מנגנון ייחודי לאישור הסדרי פשרה שבעניינו הוגשה בקשה לאישור או שבעניינו אושרה תובענה ייצוגית, אשר נועד להבטיח כי ההסדר כאמור לא יאושר אלא לאחר שבית המשפט בחן אותו בחינה מעמיקה ושוכנע כי הוא ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה (רע"א 1644/15 אייל גור נ' דור אלון אנרגיה בישראל (1998) בע"מ (2015)). סעיף 19(א) לחוק קובע את התנאים לאישור הסדר פשרה:

> בית המשפט לא יאשר הסדר פשרה אלא אם כן מצא, כי ההסדר ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה, ואם הבקשה לאישור הסדר הפשרה הוגשה לפני שאושרה התובענה הייצוגית – גם כי התובענה

ת"צ 34605-02-20 לוי ואח' נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ

שהוגשה עומדת, לכאורה, בתנאים לאישור תובענה ייצוגית הקבועים בסעיפים 3, 4 ו-8(א) וכי סיום ההליך בהסדר פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין.

58. בעניינו, הסדר הפשרה הוגש לאחר שניתנה הכרעה בבקשת האישור. לפיכך, לא אדרש לבחינת השאלה האם בקשת האישור עומדת לכאורה בדרישות סעיפים 3, 4 ו-8(א) לחוק תובענות ייצוגיות, משקביעה כאמור כבר נכללה בהחלטת האישור. אדרש לבחון האם ההסדר הוא הוגן, סביר ומוצדק בנסיבות העניין והאם סיום ההליך בהסדר פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין, זאת תוך התייחסות להערות שהעלו הגורמים המקצועיים.

59. **אחר שבחנתי את הסדר הפשרה ואת הערות הגורמים המקצועיים, מצאתי כי הוא ראוי הוגן וסביר בהתחשב במטרה לשמה הוגשה בקשת האישור והתובענה ובהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה, הכול כפי שיפורט להלן.**

60. השאלה המרכזית הנדרשת לעיון היא, האם הסדר הפשרה שעל הפרק הולם את סיכויי התובענה והסיכונים הכרוכים בהמשך ניהולה. בית המשפט נדרש בהקשר זה להעריך את סיכויי ההליך ואת הסיכונים הכרוכים בהמשך ניהולו, ולשקול אותם אל מול התועלת שתצמח לחברי הקבוצה כתוצאה מאישור הסדר הפשרה.

61. כידוע, הסדר פשרה משקף מטבעו הסכמה הדדית, הכוללת ויתורים מצד כל אחד מבעלי הדין, ומשכך אין לצפות כי יעניק מענה מלא לצד מן הצדדים. הסדר פשרה אינו אמור לשקף מצב המדמה תובענה ייצוגית שכבר התקבלה ומלוא הסעד שהתבקש בגדרה נפסק, אלא לשקף איזון בין הסיכונים והסיכויים בנסיבות העניין. מקום בו הסדר הפשרה אינו משקף את מלוא הסעד שהיה עשוי להתקבל אילו התובענה היתה מתבררת עד תום, אין בכך כשלעצמו כדי ללמד כי ההסדר אינו ראוי, ובלבד שהתועלת המושגת לחברי הקבוצה היא הוגנת, סבירה וראויה (בר"מ 2744/19 עיריית עכו נ' בריל תעשיות נעליים בע"מ (2021)).

62. לכך יש להוסיף, כי פשרה טומנת בחובה חיסכון ניכר בעלויות ניהול ההליך, והעלויות בהליכים ייצוגיים נוטים להיות משמעותיים במיוחד. סיום ההליך בהסדר פשרה אף מבטיח פיצוי מהיר ויעיל לחברי הקבוצה, על פני ניהול ממושך ומורכב של ההליך הייצוגי שתוצאותיו אינן מובטחות מראש (רע"א 4129/14 דור כימיקלים בע"מ נ' גילמן, פסקה 9 (2015)).

63. בעניינו, הסעדים הנתבעים שאושרו בהחלטת האישור, מכוונים אל פני העבר – השבת הסכומים שנגבו שלא כדין מחברי הקבוצה עבור כיסוי ביטוחי לילד רביעי ואילך, וכן צופים פני עתיד – חיוב הפניקס להעניק לחברי הקבוצה כיסוי ביטוחי חינם לילד רביעי ואילך שנולדו או שייוולדו למבוטח הראשי, או לזכות את חברי הקבוצה בדרך אחרת. על פי הסדר הפשרה, חברי קבוצת משנה א', אשר הינם מבוטחי הפניקס כיום ולאחר ביטול ההטבה החלו לשלם עבור הפוליסה של ילדם הרביעי ואילך, יהיו זכאים לפיצוי בשיעור של 80% בגין התשלום ששילמו לאחר ביטול ההטבה.

בנוסף, חברי קבוצת משנה א' אלו, יהיו זכאים להנחה בשיעור של 80% מתשלום הפוליסה שישלמו בעתיד עבור ילדים רביעיים ואילך. חברי קבוצת משנה ב', אשר המבוטחים הראשיים ושלושת ילדיהם הראשונים מבוטחים אצל הפניקס אולם ילדם הרביעי ואילך לא צורף לתכנית, יוכלו לרכוש עבור ילד זה פוליסת ביטוח בריאות בהנחה של 80%. אף חברי קבוצה משנה ג', אשר ילדם הרביעי ואילך טרם נולד, אך על פי חישוב אקטוארי הוא עתיד להיוולד, יהיו זכאים לפיצוי בשיעור 50% מהסכום שיקבע המומחה. ההסדר מגלם אפוא מענה הן לנזקי העבר והן לנזקי העתיד במכפלת האחוזים האמורים.

64. אשר לשיעור אחוזי הפשרה: שיעור הפיצוי לחברי קבוצת משנה א' (בגין העבר והעתיד) ולחברי קבוצה משנה ב' (בגין העתיד) עומד על 80%. מנגד, ככל שהתובענה היתה ממשיכה להתברר, והתובעים היו עומדים בנטל הדרוש על מנת להוכיחה, שיעור הפיצוי היה עומד על 100%. אולם התובענה גופה טרם התבררה ולהפניקס טענות הגנה שאין להמעיט בערכן. כך ובעיקר, טענת הגנה לפיה ביסוד הדברים כלל לא ניצבת התחייבות חוזית בלתי הדירה למתן הטבה לילד הרביעי ואילך, אלא במהלך שיווקי בלבד, ממנו רשאית הפניקס לחזור בכל עת. טענה זו נסמכת על כך שבמסמכי הפוליסה לא נכלל תנאי בדמות ההטבה וכי זו הופיעה רק בפרסומים השונים.

65. בנסיבות אלו, העמדת שיעור הפיצוי בהסדר הפשרה על 80%, כך ש'מחיר' הפשרה יגלם 20%, מהווה קניית סיכון הוגנת וראויה עבור חברי הקבוצה. עוד יש להביא בחשבון השיקולים, את העלויות הכרוכות בהמשך ניהול ההליך וכן את האפשרות שהפיצוי לחברי הקבוצה יינתן רק בסיום ניהול ההליך, בחלוף עוד מספר שנים.

66. אשר לפיצוי שייקבע בגין ילדי קבוצת משנה ג', בשיעור 50%: הבאתי בחשבון בעניין זה שני שיקולים: האחד – מדובר בקבוצה עתידית הכוללת ילדים שנכון להיום טרם נולדו, ועל מנת להעריכה יידרש המומחה לחזות את מספר חבריה. במועד כתיבת שורות אלו, מספרם של אלו כמובן אינו ידוע וניתן יהיה אך לשערו לאחר עריכת חישוב אקטוארי מתאים. השני והעיקרי – מדובר בחברי קבוצה שהצטרפו לתכנית הביטוח לפני חודש פברואר 2016, והפיצוי בעניינם מתייחס לילדים רביעיים ואילך שייוולדו להם לאחר שנת 2026. ברי כי מידת הסתמכותם של אלו על ההטבה שניתנה ובוטלה כאמור לפני עשור שנים, פחותה ממידת הסתמכותם של חברי קבוצות המשנה האחרות.

67. הקבוצה עליה יחול הסדר הפשרה כוללת בתוכה את רובם המוחלט של חברי הקבוצה בגינה אושרה בקשת האישור. חברי הקבוצה אשר לא יחול עליהם הסדר הפשרה ובכל זאת הליך זה יהווה עבורם מעשה בית דין הם אלו (החריגים): חברי קבוצה משנה א' ו-ב' שהיו מבוטחי הפניקס בעבר אך עזבו טרם אישור הסדר הפשרה – חברים אלו לא יהיו זכאים לפיצוי בגין העתיד; חברי קבוצה משנה ב' שהפניקס תציע להם לרכוש עבור ילד רביעי ואילך פוליסה בהנחה של 80% על פי הסדר הפשרה, אך בחלוף המועד שנקבע לכך הם לא ייענו להצעה. סכום ההטבה לו הם זכאים

אילו היו נענים לא יועבר לקרן; חברי קבוצה משנה ב' שייענו להצעת הפניקס, ויבקשו לרכוש פוליסה לילדים רביעיים ואילך בהנחה של 80% אך בקשתם תידחה ע"י הפניקס מטעמי חיתום.

68. מצאתי לאשר את הסדר הפשרה במתכונתו, על אף שכאמור מספר חברי קבוצה לא ייכללו במסגרתו. הבאתי בחשבון לצורך כך בין היתר שיקולים אלו: גם במקום בו הפניקס היתה נוהגת כדין וממשיכה להעניק את ההטבה למבוטחיה, לא מן הנמנע שחלק מהם היו בוחרים שלא לממשה; מבוטחים אחרים היו בוחרים לעזוב את הפניקס במהלך השנים ואז ממילא לא היו זכאים להטבה; יתכן שמבוטחים שונים היו מבקשים לצרף את ילדם הרביעי ואילך לפוליסה אולם בקשתם הייתה נדחית מטעמי חיתום, שכן כאמור צירוף הילד לפוליסה גם בתקופה בה היתה ההטבה בתוקף לא נעשה באופן אוטומטי. במילים אחרות, גם במצב בו ההטבה היתה ממשיכה להתקיים כסדרה, לא בהכרח היא היתה מוענקת במלואה לכלל מבוטחי הפניקס. מעבר לכך, בהינתן שאלו תנאי הפשרה אליהם הגיעו הצדדים לאחר משא ומתן ממושך, ובנקודה גיאומטרית זו התרחש מפגש הרצונות, ובהתחשב בעניינם של החריגים האמורים, אין מדובר בתנאי המצדיק את דחיית ההסדר.

התייחסות לעמדת הגורמים המקצועיים

69. לא מצאתי לקבל את העמדה לפיה במסגרת הסדר הפשרה, לא ניתן לבטל או לשנות את תנאי ההטבה שהתחייבה הפניקס להעניק למבוטחיה. כאמור, בהחלטת האישור נקבע כי ההטבה מהווה התחייבות לכאורה אשר לא הוגבלה בזמן. במהלך בירור התובענה לגופה, על התובעים יהיה לשכנע ולהוכיח במאזן הסתברויות כי אכן מדובר בהתחייבות חוזית מחייבת וכי הפניקס לא יכולה לחזור. לא ניתן לקבוע בשלב זה כי סיכויי הגנתה של הפניקס אפסיים, בשים לב בין היתר לכך שהתחייבות זו לא פורשה במסמכי הפוליסה. מעבר לכך, כך היא דרכה של פשרה, שהיא משקללת לתוכה את מאזן הסיכויים והסיכונים.

70. אף לא מצאתי לקבל את העמדה לפיה ייתכן וישנם מבוטחים שעזבו את הפניקס בעקבות ביטול ההטבה בלא שצירפו את ילדם הרביעי לתכנית, ולכן יש לשקול לכלול בהסדר הפשרה רכיב פיצוי גם לחברי קבוצה אלו. בהחלטת האישור, הסעדים הנתבעים שאושרו, לא כללו פיצוי לחברי קבוצה אשר בעקבות ביטול ההטבה החליטו לעזוב את הפניקס. אף השאלות המשותפות שאושרו בהחלטה, לא נגעו לשאלה האם ישנו קשר סיבתי בין עזיבתם של מבוטחים מהפניקס לביטול ההטבה. בנוסף, מדובר בטענה שמעורבים בה היבטים פרטניים (עמידה על הסיבה בגללה עזבו אותם מבוטחים את הפניקס), כך שישנו ספק בדבר התאמתה לתביעה ייצוגית. מדובר בהשערה בלבד שהועלתה על ידי הגורמים, ולא מצאתי הצדקה לקבלה.

71. לעמדת הגורמים המקצועיים, בהסדר הפשרה לא הובאו השיקולים או המנגנון על פיהם יקבע המומחה את התקופה לצורך חישוב הפיצוי העתידי לקבוצות משנה א' ו-ב'. בדיון שהתקיים, חידדו הצדדים כי התקופה שתקבע על ידי המומחה, תתבסס על השנים בהן העניקה הפניקס את

ההטבה למבוטחיה והנתונים הרלוונטיים יועברו למומחה על ידי הפניקס. המומחה יבחן את ממוצע גילאי הילדים הרביעיים ואילך שלגביהם הופסקה ההטבה, זאת בהתחשב במועד בו יגיע האח הבכור לגיל 21. לפי הגיל הממוצע שיקבע המומחה, תעניק הפניקס את הפיצוי העתידי לחברי קבוצות משנה א' ו-ב'. משכך, נראה כי הדבר הובהר כדבעי.

72. כאמור בהסדר הפשרה, הפיצוי לחברי קבוצת משנה א' בגין העבר יועבר בתוך 180 ימים מהמועד הקובע (לכל המאוחר), ולעמדת הגורמים מדובר בפרק זמן ארוך מדיי. לא מצאתי להתערב במועדים אלו, שכן בנסיבות העניין מדובר בפרק זמן סביר המגלם את ההיערכות הדרושה לחישוב והזנת הפיצוי במערכותיה של הפניקס, ומתן הפיצוי בפועל (באמצעות העברה בנקאית). ממילא, הפיצוי שיינתן לחברי קבוצת משנה א' בגין העבר, יישא תוספת הפרשי ריבית והצמדה ממועד החיוב עד למועד התשלום, כך שהתארכות מתן הפיצוי לא יפגע בטובתם של הקבוצה.

73. אף לא מצאתי לקבל את עמדת הגורמים, לפיה במקרה בו חבר קבוצת משנה א' זכאי לפיצוי בגין העבר והוא אינו מבוטח אצל הפניקס, יש לפעול לאיתור כתובתו העדכנית במרשם האוכלוסין לצורך שליחת ההמחאה הבנקאית. הבאתי בחשבון בין היתר, כי על פי הוראות ההסדר, כל סכום שלא ישולם לחברי קבוצת משנה א', מכל סיבה שהיא, יועבר לקרן לאחר שיתגבש סכום התשלום הסופי. עוד הבאתי בחשבון את הסרבול הכרוך בפנייה למרשם האוכלוסין וההמתנה הדרושה לכך.

74. במקרה בו חבר קבוצת משנה א' זכאי לפיצוי בגין העבר ואינו מבוטח הפניקס, ונשלחה אליו המחאה בסכום העולה על 200 ₪ אולם זו לא נפדתה, ההסדר קובע מנגנון מיוחד לאיתור חברי קבוצה, כאמור אף באמצעות מאתר מקצועי. עמדת הגורמים כי יש להגביל את עלות האיתור שתופחת מסכום הזכאות. בסעיף 16 לתגובת התובעים שהוגשה ביחס לעמדת הגורמים המקצועיים, הובהר כי כל מהלך של פניה למאתר מקצועי יעשה רק לאחר קבלת אישור מבית המשפט, שיכלול את הפרטים הרלוונטיים.

75. עוד העירו הגורמים המקצועיים, כי יש להעדיף שהפיצוי שיינתן לחברי קבוצת משנה א' בגין העבר, שהם מבוטחי הפניקס, יבוצע בדרך של העברה בנקאית. בהוראות ההסדר, וכן בדיון שהתקיים, הובהר כי ברירת המחדל להעברת הפיצוי לחברי קבוצת משנה זו תהיה אכן באמצעות העברה בנקאית, ורק אם זו לא תצלח, תפנה הפניקס להעברת הפיצוי בדרכים אחרות שנזכרו בהסדר (המחאה, זיכוי וכיו"ב); חברי קבוצת משנה א' שאינם מבוטחי הפניקס וזכאים לפיצוי בסכום הנמוך מ-30 ₪ ידרשו לפנות לב"כ התובעים לצורך קבלתו. הגורמים העירו כי לא ברור כיצד ייוודע לאותם חברי קבוצה דבר זכאותם לפיצוי. בדיון שהתקיים הובהר כי ככל שהסדר הפשרה יאושר, פרטיו יפורסמו בעיתונים יומיים וכך דבר זכאותם יובא לידיעתם. סכומים שלא יידרשו, ממילא יועברו לקרן.

76. בנוגע להוראות ההסדר הנוגעות לקבוצת משנה ג', העירו הגורמים כי הפיצוי לחברי קבוצה זו ניתן בפועל לחברי קבוצת משנה א'. הדבר מעורר קושי שכן חברי קבוצת משנה ג' לא יקבלו בפועל כל פיצוי אולם עדיין יחול מעשה בית דין בעניינם. כאמור, קבוצת משנה ג' הינה קבוצה עתידית,

שבמועד אישור ההסדר איננה קיימת. לצורך גיבושה הממשי של קבוצת משנה זו והענקת הפיצוי המגיע, יש להמתין שנים רבות והדבר אינו סביר ואף אינו מעשי. מאחר שמדובר בקבוצה שלא קיימת נכון למועד זה, הצדדים הסכימו להעביר את הפיצוי שמגיע לקבוצת משנה ג', לחברי קבוצת משנה א'. במסגרת ההסדר, החליטו הצדדים כי יעיל ונכון שחלוקת הפיצוי תעשה ללקוחות פעילים שמשתייכים לקבוצת משנה א', שכן אלו מבוטחי הפניקס, וכך קל לאתרם ולוודא את מימוש הפיצוי על ידם. בנוסף, על פי סעיף 20(3) לחוק תובענות ייצוגיות, מקום בו נפסק סעד כספי בתובענה ייצוגית, אולם לא ניתן לחלקו לחבר הקבוצה, הסכום יועבר לקרן. בעניינו, חברי קבוצת משנה א', משקפים בקירוב את חברי קבוצת משנה ג', ויש להניח כי קיימת חפיפה רבה ביניהם ועל כן קיימת עדיפות לכך שפיצוי זה יועבר דווקא אליהם.

77. בדיון שהתקיים, הועלתה ההערה לפיה, יש לשקול כי הפיצוי בגין קבוצת משנה ג', ישולם לא רק לחברי קבוצת משנה א' אלא גם לחברי קבוצת משנה ב', וכך יוכל הפיצוי להטיב עם כמות גדולה יותר של חברי הקבוצה. הצדדים הסבירו כי חברי קבוצת משנה א' הינם לקוחות הפניקס שהילד הרביעי ואילך שלהם מבוטח אצל הפניקס, ולכן עם אישור הסדר הפשרה ניתן בקלות לאתרם. בשונה מאלו, זהותם של חברי קבוצת משנה ב' אינה מצויה ברשותה של הפניקס (שכן לא ידוע למי מהם נולד ילד רביעי והוא בחר שלא לצרפו לתכנית), ולפי הוראות ההסדר עומדת להם זכות לפנות להפניקס בתוך מספר חודשים לאחר משלוח ההודעה בדבר זכאותם, ולבקש לרכוש ביטוח עבור ילדם הרביעי ואילך. ההמתנה לגיבוש קבוצת משנה ב' ואיתורם, עלולה לעכב את הפיצוי לו זכאים חברי קבוצת משנה ג' וכן חברי קבוצת משנה א'.

78. לאחר שנשמעה עמדת הצדדים בעניין האמור, בהתחשב בעמדת הגורמים המקצועיים, הסכימו הצדדים בעת הדיון כדלקמן: לאחר שיחושב סכום הפיצוי הכולל לחברי קבוצת משנה א', יאותרו חברי קבוצת משנה ב', והמומחה יחשב את סכום הפיצוי בגין קבוצת משנה ג' – תיבחן האפשרות להעניק את סכום הפיצוי המגיע לקבוצת משנה ג', לחברי קבוצות משנה א' ו-ב' גם יחד, והכל בכפוף להסכמת הצדדים, קבלת עמדת הממונה ואישורו של בית המשפט.

79. אשר להערה בדבר החלת מעשה בית דין על הטענות הנוגעות לקבוצת משנה ג': משעה שהפניקס תישא בפיצוי בגין קבוצת משנה זו (זאת בנוסף לפיצוי שתעניק לחברי קבוצות משנה א' ו-ב'), שוכנעתי כי קיימת הצדקה להחיל מעשה בית דין בעניינם.

80. בהתאם למכלול השיקולים המפורטים, הגעתי אפוא לכלל מסקנה כי ההסדר ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה. בהתאם לסיכונים ולסיכויים הכרוכים בהמשך ניהול ההליך אל מול יתרונות הסדר הפשרה, אני מוצא כי סיום ההליך בהסדר זה בנסיבות העניין, מגלם דרך יעילה והוגנת להכרעה במחלוקת, וכי יש בהסדר הפשרה כדי להגשים במידה סבירה את מטרות החוק – ובכללן מימוש זכות הגישה לבית המשפט, אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו, מתן סעד הולם לנפגעים מהפרת הדין, וניהול יעיל הוגן וממצה של תובענות.

81. לצד אישור הסדר הפשרה אני מוצא להעיר ולחדד שני עניינים, עליהם יקפידו הצדדים במסגרת יישום ההסדר: האחד – ככל שיתגלה כי קיימים חברי קבוצת משנה א' שאינם מבוטחי הפניקס כיום, ואלו זכאים לפיצוי העולה על 200 ₪ אולם הם לא אותרו בכתובתם, והצדדים יסברו כי יש צורך במינוי מאתר מקצועי, הדבר יעשה בכפוף לאישור בית המשפט ובהתחשב בין היתר בעלויות האיתור; השני – ביחס לפיצוי לו זכאים חברי קבוצת משנה ג', תישמר האפשרות לצדדים ולממונה לבחון את חלוקת הפיצוי בין חברי קבוצת משנה א' וחברי קבוצת משנה ב', בכפוף לאישור בית המשפט, כאמור בסעיף 78 לעיל.

גמול ושכר טרחה

82. סעיף 19(ו) לחוק קובע כך:

> אישר בית המשפט הסדר פשרה, יקבע גמול למבקש או לתובע המייצג, לפי הענין, בהתאם להוראות סעיף 22, ושכר טרחה לבא כוח המייצג בהתאם להוראות סעיף 23, ורשאי בית המשפט להתחשב בהמלצה מוסכמת שהוגשה לו על ידי הצדדים לענין זה; בית המשפט רשאי לקבוע כי תשלום שכר הטרחה לבא כוח המייצג יהיה מותנה, כולו או חלקו, במימוש הסדר הפשרה ובהשלמת ביצועו.

83. סעיפים 22 ו-23 לחוק קובעים מהם השיקולים המנחים בקביעת גמול לתובע הייצוגי ולבאי הכוח המייצגים, ובתוך כך הטרחה שטרח התובע המייצג וב"כ והסיכון שנטלו על עצמם בהגשת התובענה הייצוגית ובניהולה; התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה; מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית; מורכבות ההליך וההוצאות שהוצאו לשם כך; האופן שבו נוהל ההליך והפער שבין הסעדים הנתבעים לבין הסעדים שנפסקו.

84. כידוע, השיטה המקובלת לחישוב גמול ושכר טרחה, כאשר נפסק סעד כספי לטובת חברי הקבוצה או סעד הניתן לכימות כספי, היא שיטת האחוזים כפי שהותוותה בע"א 2046/10 עזבון המנוח משה שמש נ' דן רייכרט (2012), וכן ברע"א 2957/17 סופרגז חברה ישראלית להפצת גז נ' יעל שוורצמן (2024). בעניין רייכרט עמד הסכום שנפסק לטובת חברי הקבוצה על כ-16.6 מיליון ש"ח, ובהתאם נקבעו שלוש מדרגות בסדר יורד: סעד כספי שנפסק בפועל לטובת הקבוצה עד לסכום של 5 מיליון ש"ח – הגמול ושכר הטרחה ייפסקו בשיעור של 25% מסכום זה; מעל 5 מיליון ש"ח ועד 10 מיליון ש"ח – 20%; מעל 10 מיליון ש"ח – 15%, בתוספת מע"מ.

85. בעניין סופרגז לעיל נקבע, כי מדרגות האחוזים האמורות יהוו תקרה מקסימלית, כאשר בכל מקרה ומקרה יש להתחשב באופן בו הסתיים ההליך (אם בפשרה ואם בפסק דין לטובת חברי הקבוצה), תוך שקילת מכלול הנסיבות הרלוונטיות לאותו עניין.

86. בעניינו, הסכימו הצדדים כי שיעור הגמול לתובעים יעמוד על 4% ושכר הטרחה לב"כ יעמוד על 16%, משווי הפיצוי הסופי שייקבע, כך שבסך הכל שיעור הגמול ושכר הטרחה יעמדו על 20% יחד, בתוספת מע"מ.

87. עמדת הגורמים המקצועיים בעניין זה היתה כי ככל שסכום הפיצוי הסופי יעלה על עשרה מיליון ₪, הרי ששיעור הגמול ושכר הטרחה שהוצעו על ידי הצדדים יימצאו חורגים משיטת האחוזים שנקבעה בהלכות דלעיל. עוד נטען כי יש להפחית מסכום שכר הטרחה שיקבע, את סכום שכר הטרחה (35,000 ₪) שנפסק לטובת ב"כ התובעים בהחלטת האישור.

88. בדיון שהתקיים, העריכו הצדדים כי סכום הפיצוי הסופי לא יעלה על חמישה מיליון ₪, ולכן חזרו על הצעתם ששיעור הגמול ושכר הטרחה יעמדו יחד על 20% מסכום זה, זאת אף מתחת לתקרת האחוזים שנקבעה בהלכות האמורות. עוד הסכימו הצדדים, כי ככל שסכום הפיצוי הסופי שינתן לקבוצה יעלה על חמישה מיליון, יגישו הצדדים בקשה מחודשת לפסיקת גמול ושכר טרחה בהתאם לסכום הפיצוי הסופי הכולל שיקבע.

89. לאחר ששקלתי בדבר והבאתי בחשבון בין היתר את כלל השיקולים המפורטים בסעיפים 22(ב) ו-23(ב) לחוק, מצאתי לאשר את עמדת הצדדים. בהתאם לכך, ככל שסכום הפיצוי הסופי בפועל שיקבע לא יעלה על חמישה מיליון ₪, שיעור הגמול של התובעים יעמוד על 4% בתוספת מע"מ ושיעור שכר הטרחה של ב"כ התובעים יעמוד על 16% בתוספת מע"מ, משווי הפיצוי הסופי. המלצת הצדדים בעניין זה, הולמת את האחוזים שנקבעו בהלכות דלעיל, ובמכלול כלל השיקולים, יש לקבלה. היה וסכום הפיצוי ייעלה על חמישה מיליון ₪, יגישו הצדדים בקשה מתאימה.

90. לא מצאתי בנסיבות העניין להורות על ניכוי שכר הטרחה שנפסק לטובת ב"כ התובעים בהחלטת האישור מסכום שכר הטרחה שייפסק במסגרת הסדר הפשרה, שכן ממילא שיעור הגמול ושכר הטרחה שנקבע מצוי מתחת לרף האחוזים כאמור לעיל.

פטור מתשלום חלקה השני של האגרה

91. ככלל, בית המשפט נעדר שיקול דעת בכל הנוגע לחיוב הצדדים בתשלום אגרה, חובה אשר מעוגנת בתקנה 2 לתקנות בתי המשפט (אגרות), תשס"ז-2007 ("**תקנות האגרות**"). ברע"א 3640/15 ISRAEL BIO-ENGINEERING PROJECT נ' מדינת ישראל - היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 4 (2015), הוסבר כי: "ענייני אגרה והשבת אגרה, הינם עניינים טכניים שהוסדרו על ידי מחוקק המשנה באופן ברור על מנת ליצור וודאות אצל הצדדים. המקרים בהם זכאי בעל דין להשבת אגרה הם בגדר רשימה סגורה, ולמעט מקרים שבהם צוין במפורש, עניינים אלו אינם נתונים לשיקול דעתו של בית המשפט".

92. תקנה 7א(א)(3) לתקנות האגרות, קובעת כי במקרה בו ניתן פסק דין המאשר הסדר פשרה בתובענה ייצוגית, ישפה המשיב את המבקש בסכום האגרה ששילם בעד חלקה הראשון של האגרה (האגרה ששולמה בעת הגשת בקשת האישור) בתוספת הפרשי הצמדה למדד. בנוסף, ישלם המשיב את

חלקה השני של האגרה, אלא אם סבר בית המשפט כי יש לפטור את המשיב מתשלום חלקה השני של האגרה, באופן מלא או חלקי, מטעמים מיוחדים שיירשמו.

93. בענייננו, עתרו הצדדים לפטור את הפניקס מתשלום חלקה השני של האגרה, אולם הגורמים המקצועיים התנגדו לכך. שקלתי בדבר ומצאתי כי בהתחשב במכלול השיקולים ובין היתר בעובדה שהצדדים פנו להליך גישור עוד בשלבים המקדמיים של ההליך בניסיון להביא לסיומו (על אף שלא צלח); העובדה שהצדדים ויתרו על חקירת המצהירים מטעמם בשלב בקשת האישור; העובדה שבשלב בירור התובענה, נחסך זמן שיפוטי רב ולא התקיים הליך הוכחות, ובסופו של יום הושג הסדר פשרה, כל אלו הביאוני לכלל מסקנה כי מתקיימים טעמים מיוחדים המצדיקים לפטור את הפניקס מתשלום חלקה השני של האגרה.

סוף דבר

94. לאור כלל האמור, אני מאשר את הסדר הפשרה ונותן לו תוקף של פסק דין. הצדדים יקפידו למלא אחר כלל הוראות ההסדר, ובתוך כך אלו שחודדו ופורטו בסעיף 81 לעיל.

95. עילות התובענה, הגדרות הקבוצות ועיקרי הסדר הפשרה – מפורטים לעיל בסעיפים 16, ו-20-30 לפסק דין זה.

96. טיוטת דו"ח המומחה, אשר תקבע את התקופה בגינה תינתן ההטבה העתידית לקבוצות משנה א' וב' וכן את שיעור הפיצוי לחברי קבוצת משנה ג' תועבר לצדדים עד ליום 1.12.26. הצדדים יהיו רשאים לפנות למומחה בשאלות הבהרה הנוגעות לטיוטת הדו"ח (זאת בהתאם לסעיפים 9.3.4 – 9.3.6 להסדר הפשרה). הדו"ח הסופי יוגש לבית המשפט, עד ליום 1.3.27. ת.פ. בהתאם.

97. דיווח תקופתי ראשון מטעם הממונה יוגש עד ליום 1.11.26. ת.פ. בהתאם.

98. מהטעמים המיוחדים המפורטים לעיל, ניתן בזה פטור מתשלום חלקה השני של האגרה. הפניקס תשפה את התובעים בגין חלקה הראשון של האגרה ששולמה על ידם בעת הגשת הליך זה.

99. הפניקס תישא בתשלום גמול ושכר טרחה חלקי בסכום כולל של 400,000 ₪ בתוספת מע"מ, בהתאם לחלוקה הפנימית עליה הוסכם בין רכיב הגמול לרכיב שכר הטרחה. התשלום האמור ישולם בתוך 45 יום לאחר המועד הקובע.

100. הצדדים ידאגו לפרסום הודעה על אישור הסדר הפשרה בהתאם לסעיף 25(א)(4) לחוק תובענות ייצוגיות (אשר תכלול גם את הנדרש לפי סעיף 25(ד) לחוק), בשני עיתונים יומיים נפוצים וכן באתר המקוון של הפניקס. הצדדים יגישו נוסח הודעה לאישור עד ליום 25.8.26. הפניקס תישא בעלויות הפרסום. ת.פ. בהתאם.

101. בהתאם לסעיף 25(ז) לחוק תובענות ייצוגיות ולתקנה 16(א) לתקנות תובענות ייצוגיות, תש"ע-2010, הצדדים ישלחו נוסח מההודעה על אישור הסדר הפשרה, כאמור לעיל, למנהל בתי המשפט

ת"צ 34605-02-20 לוי ואח' נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ

ולממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בתוך 14 יום לאחר הפרסום הנ"ל, ויגישו לבית המשפט עדכון כי ההודעה נשלחה.

102. בנוסף ישלחו הצדדים בתוך 14 יום, העתק מפסק דין זה, לרבות הסדר הפשרה וכן העתקי תצהירי הצדדים ובאי כוחם שהוגשו במסגרת הסדר הפשרה, למנהל בתי המשפט לצורך רישומו בפנקס, זאת בהתאם לסעיף 19(ה) לחוק.

ניתן היום, י"ד אב תשפ"ו, 28 יולי 2026, בהעדר הצדדים.

מוטי פירר, שופט

מרכז
למקור *
03122